

Vaxljuset

NR. 2 2024 • APRIL–JUNI

*Leva
tillsammans
i kollektiv*

EN KVÄLL FÖR UKRAINA
Med Vaxholm Gospel

FILOSOFISKA HÖRNAN
Samtal om tro och liv

Svenska kyrkan
VAXHOLM

Alla fåglar kommit re'n vårens glada gäster. Vilken fröjd i solens sken!

Den visan minns jag att vi sjöng när jag gick i lågstadiet, en ärlig påminnelse om att våren, solen och fågelkvittret alltid kommer tillbaka. För visst har våra bevingade små vänner börjat göra sig hörda igen?

Ett annat minne av våren som kom till mig häromdagen är de blommande jakarandaträden i Buenos Aires. Träden har fullt av stora klasar, syrenlilafärgade klockor och alléerna lyser majestätiskt lila. I mitt tidigare yrkesliv hade jag förmånen att återkommande åka till Argentina och det bästa var att när det var

grå, kall höst här var det vår där borta så jag fick uppleva våren två gånger på ett år.

Ytterligare en påminnelse om att våren är här är att vår svarta bil har fått en helt ny grå ton när allt grus har sopats bort från gatorna och kön till biltvätten ringlar sig lång. Tänk att vi alla alltid kommer på att tvätta bilen samma dag.

Sedan är det förstås dags att vädra ut vintern ur hemmet,

putsa fönstren och kanske köpa några nya blommor att ställa i dem. Våren blir en nystart precis som det ska vara efter påskens glädjebudskap om uppståndelse.

Ska jag vara helt ärlig är dock inte våren min favoritårstid, jag är mer än höst- och vintermänniska, och ibland känns våren lite jobbig men då är det skönt att ha vänner runt sig. Några som verkligen vet vad vänskap och gemenskap betyder är Gunilla och Leif som sedan länge lever i ett konstnärskollektiv på Resarö, läs mer om dem i intervjun.

Som vanligt fylls vår kyrka under våren med fantastiska konserter och musikgudstjänster – missa inte dem.

Musiklivet är ett signum för vår församling och jag är stolt över allt vackert som våra musiker och körer bjuder på!

Må så gott!
Soliga vårhälsningar,

MADELEINE SARENFÄLT

Kyrkoherde

JOURHAVANDE PRÄST

Skulle du behöva någon att prata med och församlingens präster inte kan ta emot ditt samtal, kan du mellan kl. 22.00-06.00 alltid ringa Jourhavande präst på tel. 112

VAXLJUSET

Nr. 2 2024, årgång 29

Vaxljuset är en församlingstidning från Svenska kyrkan, Vaxholms församling och utkommer fyra gånger per år. Vaxljuset delas ut till alla hushåll i Vaxholm. Nästa nummer kommer i juni.

Foto omslag: Anders Österberg

Foto på Madeleine: Fredric Hellgren

Redaktion: Madeleine Sarenfält, Millan Österberg och Linda Metéus Haglund.

Redaktör och layout: Linda Metéus Haglund

Ansvarig utgivare: Madeleine Sarenfält, tfn: 08-541 717 02

Tryckeri/repro: Wikströms Tryckeri AB

Distribution: Svensk direktreklam

KONTAKTA OSS

Telefon- och öppettider på expeditionen:

Tfn: 08-541 300 03

måndag-fredag kl.10-12.

Samt kl. 13-14 måndag och tisdag.

Besöksadress: Hamngatan 25

Postadress: Box 38, 185 21 Vaxholm

E-post: vaxholm.forsamling@svenskakyrkan.se

Kyrkogårdsförvaltningen: vaxholm.kyrkogardsforvaltning@svenskakyrkan.se

Hemsida: www.svenskakyrkan.se/vaxholm

Facebook: [vaxholms församling](https://www.facebook.com/vaxholmsforsamling)

Instagram: [svenskakyrkanvaxholm](https://www.instagram.com/svenskakyrkanvaxholm)

Ordförande kyrkorådet

Åsa Klint tfn: 070-734 73 34

Ordförande kyrkofullmäktige

Jan Wester tfn: 070-396 51 86

Ordförande kyrkogårds- och fastighetsutskott

Sven Morin tfn: 08-541 320 16

Välkommen att skicka e-post till oss:

fornamn.efternamn@svenskakyrkan.se

Adresserna finns också på vår webbsida.

Gunilla Lauthers och Leif Ljungberg i verkstaden i 1700-talshuset som tidigare var loge.

Tillsammans i konstnärskollektivet

För 700 år sedan var Engarn en ö och för 60 år sedan kom Gunilla, hennes dåvarande man och några vänner promenerande på Engarns byväg i sökan-
det efter den rätta platsen för ett konstnärskollektiv.

TEXT: MILLAN ÖSTERBERG FOTO: ANDERS ÖSTERBERG

Kaffet är framdukat hemma hos Gunilla Lauthers och Leif Ljungberg i 1700-talshuset där den gamla järnspisen i köket fortfarande är i bruk. Besöket inleds dock med en runda utanför, i plusgrader där snön ligger kvar på sina ställen. Först en titt i verkstaden i 1700-talshuset som tidigare var loge, sen i lekstugan. Byvägen intill lär vara innerskärgårdens bäst bevarade. Det äldsta kända belägget för ortsnamnet är från 1308 där lagman Birger Petersson (Heli-ga Birgittas far) övertar öarna Engarn och Herkilsö. Sedan 1300-talet har landet höjts drygt tre meter, vilket fick öarna Engarn och Resarö att växa ihop. Sedan 1969 huserar För-
eningen Engarn på platsen.

TRÄFFADES PÅ KONSTFACK

Allt tog sin början när Gunilla Lauthers, inredningsarkitekt och dåvarande maken Ulf Lauthers, konstnär, träffades på Konstfack i Stock-

holm. 1964 sökte de och vännerna en plats nära havet, och kom till Resarö med färjan från Nantes i Svinninge och letade sig fram till södra delen av ön där Engarn ligger.

– Vid första titten föll allt på plats, berättar Gunilla. Vi visste att det här, det var platsen för vårt konstnärskollektiv.

De mötte en liten tant på bygatan, bärandes hinkar i ett ok; det var Greta Carlsson, hustru till Bror Carlsson.

– Hon sa att det vore bra om någon flyttade hit och nämnde att Österåkers kommun hade köpt mark som de ville göra något med.

GÅRDEN SÅLDES TILL KOMMUNEN

På föreningens hemsida (engarn.se) finns byns historia. I början av 1900-talet brukades Engarn av arrendatorerna Johan och Jenny Carlsson. Johan dog 1926 och hustrun fortsatte till sin död 1959 då yngste

sonen Bror tog över. Gården såldes till kommunen några år senare.

– Vi ringde genast Österåkers kommun och frågade om vi kunde få hyra, men fick tampas i fem år. Under den tiden fick Resarö landförbindelse 1965 och den nya vägen drogs över Engarns åkermark. Byn i avkroken låg plötsligt centralt.

– Vi var en del av den gröna vågen; vi ville flytta ut till landet, odla vår egen mat, säger Leif.

UTAN VATTEN OCH AVLOPP

När de bildade U-aktionen (verkade för att Sverige skulle uppfylla sitt biståndsmål) upptäckte ungdomarna att de hade mycket gemensamt.

– I april 1969 flyttade vi in i det första av de tre husen; Leif först, sen Ulf och jag, berättar Gunilla. Det var lite pyssel att bo här med en ettåring utan indraget vatten eller avlopp.

Huset var angripet av husbock och behövde saneras.

– Mamma var bekymrad och grät. Ledningarna var klena, bara tio ampere och en säkring.

En omfattande renovering påbörjades tillsammans med andra boende och vänner med omläggning av taket och fönsterbyten.

– Vi var så tacksamma över det stora gänget som hjälpte till att renovera. Arbetet med att renovera har pågått hela tiden.

– Det var mycket husbock, vi fick byta ut en del av timret, berättar Leif.

I de två andra husen bodde sommargäster fram till 1970, då kommunen lät kollektivet även få hyra nedervåningen i det mellersta, som är Engarns äldsta boningshus. Fler intresserade flyttade in vartefter.

– Vi blev så pass många att vi inte längre rymdes i det befintliga köket.

Lekstugan flyttades upp till bygatan 1970, med hjälp av musikgrupperna Blå tåget och Hoola Bandoola samt alla grannar. Där inne ligger sådant som kommit upp ur jorden på olika ställen av tomten; kakelugnsdekor, Selterskrus från 1800-talet, glas, keramik, rostiga metallverktyg, gammal handsmidd spik med mera.

Våren 2020 togs ett utbrett syrenbestånd bort för att bereda plats åt ett trädgårdsländ. Där fann Gunilla en förgylld så kallad supsked från 1600-talet; sannolikt en bröllopssked, med initialer i ett hjärta ingraverat. Den är inlämnad till Länsstyrelsen.

KAKLET KASTADES UT GENOM FÖNSTRET

Föreningen förvärvade 1978 det röda huset, men Österåkers kommun hade rivit ut kakelugnarna och kastat bitarna genom fönstren.

– Det var en hemsk syn, när det ena kaklet efter det andra gick sönder i fallet, berättar Leif. När vi tog över köpte vi begagnade, nedmonterade kakelugnar och satte på plats. De kostade några hundringar i inköp då. I dagsläget hade det blivit åtskilliga tusen.

De boende delade kök och vardagsrum.

– Vi lagade mat och åt tillsammans men det egna rummet kunde var och en utforma efter eget tycke, säger Gunilla.

Efter ett antal år skildes Ulf och Gunilla och några år senare blev Leif och Gunilla ett par.

Det tredje huset, ett stort gult, var hundra år när föreningen fick tillgång till det 1980.

– Då blev det ett kök i varje hus. Som flest var vi tjugo personer, varav fem var barn. På 1990-talet gjorde vi lägenheter av båda de gula husen; tre i varje, i vindsvåningen och på varje plan. Vi äger husen gemensamt och sköter utsidan tillsammans. Nu är vi 13 i föreningen.

KOLLEKTIVET ANSÅGS SUSPEKT

Det är ständigt mycket arbete med att underhålla de gamla husen, till exempel alla fönster. Gunilla har lite snickarutbildning. Hon har som arkitekt arbetat mycket med kök och

även forskat, både för kollektivet och vanligt boende.

– Här i bygden ansågs vi i kollektivet vara suspekta personer, tills vi lärde känna folk. De sa att *det lyser hos Gruppen* och många hade olika idéer om vad som skulle försiggå här.

I vardagsrummet fanns en stor madrass med lapptäcke för barnen att hoppa och leka på.

– Den utsattes såklart för diverse fantasier av andra, konstaterar Gunilla.

Gunilla och Leif hör inte till de som uppskattar Lukas Moodyssons film *Tillsammans* från år 2000.

– Vi bara suckade, den spädde på fördomar folk kan ha om livet i ett kollektiv, säger Leif. Den var jobbig.

De är överens om fördelarna med att bo i kollektiv.

– Alla kan inte fylla alla behov, men vi är olika personer med olika gåvor som bidrar till kollektivet, säger Gunilla. Leif är musikalisk, vilket alla barnen hade mycket glädje av. Vi hade många musikfester.

BARNVAKT FANNS ALLTID

Kring barnen fanns alltid någon vuxen som var väl förtrogen med vars och ens rutiner, barnvakt fanns det alltid.

– Vi försökte fördela hämtning och lämning av barnen. När jag jobbade på aftonskola var det svårt att hinna hämta i tid.

Alla behöver kunna lita på alla i kollektivet och det är olika hur mycket man vill dela med sig.

– En separation behöver inte bli så dramatisk, om det inte blir så out-

Ett syrenbestånd togs bort och Gunilla hittade en förgylld så kallad supsked från 1600-talet. Det gula huset till höger i bild var det första huset som kollektivet fick hyra. Sen det röda i mitten, och därefter det gula på andra sidan om det röda.

hårdligt att man inte tål att se varandra. Ulf bor kvar i huset bredvid. Vår dotter bor i Svinninge.

Gunilla och Ulf frågade barnen långt senare hur de hade upplevt skilsmässan. De hade inte märkt så mycket av det. *Vi hade ju tillgång till er båda.*

– Vi flyttade till varsitt hus, så det blev inte så stor skillnad, och undvek att bråka inför barnen, säger Gunilla.

FLER SOM DELAR PÅ SYSSLORNA

Medlemmarna upplever en fördel med att vara fler som sysslorna kan fördelas på.

– Såklart kan man ha olika åsikter om hur städat det ska vara, som i alla andra hushåll. Men vi bråkar faktiskt aldrig om pengar.

För matveckorna var de alltid två ansvariga, men aldrig tillsammans med sin partner utan ihop med någon annan.

– Det var bra, säger Leif. Tre veckor kom man till färdiglagad mat, sen lagade man själv mat i en vecka. Vi åt mest ihop på lördag och söndag. Många jobbade i stan, men barnen skulle ju ha mat varje dag. Ändå var det ganska lättasamt.

Initialt hyrde de av kommunen, innan de tog banklån och bildade föreningen.

Den gamla vedeldade ugnen från 1700-talet är fortfarande i bruk.

– Man kan säga att det är insatser i en kooperativ hyresrätt, inte en bostadsrätt.

De tar på sig ansvar inom olika områden, eftersom de har ögon för olika saker

– Någon ser ogräset på grusgången, en annan ser att kittet håller på att lossna på fönstren, säger Gunilla.

På månadmöten struktureras prioriteringsordningen inför de gemensamma arbetsdagarna.

– Då och då ska vi till exempel skrapa och måla en gavel eller någ-

ra fönster. Vi har en egen byggnadsställning som vi kan flytta runt efter behov.

Avslutningsvis öppnar Leif den gamla vedeldade ugnen. De har gräddat bröd i den vid några tillfällen, bland annat inför försäljning på julmarknader på Resarö för flera år sedan.

– Det tog tre dagar att elda ugnen varm. Vi gräddade 20 limpor samtidigt och fick flytta runt dem med degspaden för att alla skulle bli jämnt gräddade. Sen var det varmt länge i huset.

På plakaten står om vad som är känt om Engarns historia 700 år tillbaka i tiden. Engarn var en egen ö fram till 1600-talet.

KOLLEKTIVT BOENDE

Intresset för bogemenskap ökar i Sverige. Från 1960-talet sågs människor välja en enklare livsstil med en politisk dimension.

Idag efterfrågas kollektivboende av såväl unga vuxna, och många äldre som blivit ensamma på ålderns höst.

Kollektivhus har fler boende på samma yta än vanligt boende.

Det kan vara ett vanligt bostadshus med egna lägenheter, som dessutom har gemensamma lokaler där de boende kan laga mat och äta tillsammans, odla sin hobby och umgås.

Det gemensamma köket och matsalen är oftast kärnan i ett kollektivhus verksamhet.

Ibland ingår man i ett matlag som turas om att laga maten.

I somliga kollektivhus bor människor i alla åldrar, i andra, människor i *andra halvan av livet* utan hemmavärande barn.

KALENDARIUM

Gudstjänster

På församlingens anslagstavlor och i appen Kyrkguiden finns predikoturer, samt i månadsbladet som kan du hämta i kyrkan och i församlingsgårdarna. Vill du få månadsbladet hemskickat, kontakta expeditionen på tfn 08-541 300 03 eller e-post vaxholm.forsamling@svenskakyrkan.se

Du hittar alltid aktuell och uppdaterad information på svenskakyrkan.se/vaxholm
Med reservation för eventuella ändringar.

ONSDAGAR KL. 12

På onsdagar kl. 12 i Vaxholms kyrka är det lunchmusik, andakt med musik, orgelmeditation med stillsam orgelmusik eller mäsas.

Vårens gudstjänster i Vaxholms kyrka om inget annat anges

SÖNDAG 14 APRIL

kl. 11 Familjegudstjänst med Kyrkkidz. Kyrkkaffe. Resarö kapell

LÖRDAG 20 APRIL KL. 16

Thank you for the Music
Musikgudstjänst med toner av ABBA. Vaxholm Gospel
Christina Nordstrand, dirigent
Hansa Berg Beijer, piano
Lars Risberg, bas
Roine Johansson, trummor
Anders Lindblom, saxofon och flöjt.
Insamling till Ukraina

Kristi himmelsfärds dag

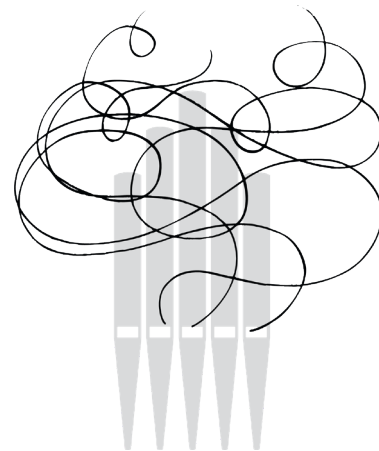
TORSdag 9 MAJ

kl. 08 Gökotttegudstjänst. Berga brass medverkar. Ta gärna med något att sitta på och eget fika.
Bogesunds slottspark

Pingstdagen

SÖNDAG 19 MAJ

KL. 11 Gudstjänst. Vaxholm Gospel medverkar. Kyrkkaffe i Johannessalen.

Musik i Vaxholms kyrka om inget annat anges

SÖNDAG 28 APRIL KL. 16

Musik i vårväll — Svensk lyrik
Fredric Hellgren, sång
Susanne Francett, violin
Lotta Larsson, piano.

TISDAG 30 APRIL KL. 19 RÅDHUSET OCH CA KL. 20 VID RESARÖ

PAVILJONG Vaxholms kyrkokör sjunger in våren. Patrik Kesselmark, dirigent.

MÅNDAG 6 MAJ KL. 19

En kväll för Ukraina. Konsert med Vaxholm Gospel
Christina Nordstrand, dirigent
Lena Havryliak, solist
Fredric Hellgren, solist
Musiker: Hansa Berg Beijer, Lars Risberg, Roine Johansson. *Insamling till Ukraina.*

ONSDAG 29 MAJ KL. 18

Idel Riedel—Alla kära barnsånger från Astrid Lindgrens värld och andra fantastiska sånger av Georg Riedel.
Vaxholms barnkörer, föräldra - och farmorskören. Claes von Heijne, piano med flera.

TORSdag 6 JUNI KL. 16

Nationaldagsfirande. Vaxholms kyrkokör med flera. Patrik Kesselmark, dirigent.

svenskakyrkan.se/vaxholm

På Vaxholms församlingens hemsida kan du läsa mer om olika verksamheter och anmäla dig till bland annat pilgrimsvandringar, körer, retreat och barn- och ungdomsverksamhet. Här finns också alltid uppdaterad information om gudstjänster, musik och träffar.

En kväll för Ukraina

FOTO: ARNE HYCKENBERG

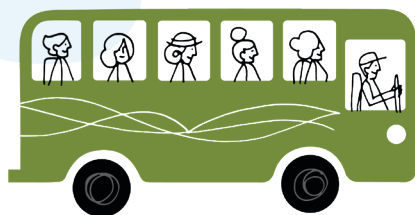

Vaxholmsträff

En tisdag i månaden i församlingsgården.
Kl. 12.30 fikar vi tillsammans.
Kl. 13 börjar programmet.

9 april Musikkryss med trubadur
Vi löser ett musikkryss medan Bengt Vilhelmson sjunger och spelar akustisk gitarr.

7 maj På spaning i vår visskatt
Visor av Dan Andersson, Nils Ferlin och Evert Taube. Mats Törnqvist, sång och gitarr.

Filosofiska hörnan - samtal om tro och liv

När vardagen rusar på och världens oroligheter är många väcks tankarna om livets mening och vår tro. Nu finns en samtalsgrupp där vi kan filosofera över våra livstankar. En onsdag i månaden kl. 18.30-20.30 i Gamla brandstationen. Christina Nordstrand, diakonassistent leder träffarna. Vill du vara med? **Anmäl dig till:** christina.nordstrand@svenskakyrkan.se

Församlingsresa

Tisdag 4 juni är det dags för vårens församlingsresa som går till Sigtuna med lunch.

Anmälan till Cecilia Wredberg senast 4 maj. Program finns att hämta i församlingsgården och på svenskakyrkan.se/vaxholm 08-541 717 03 cecilia.wredberg@svenskakyrkan.se

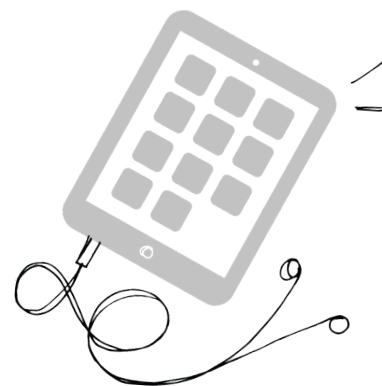
KYRKLOPPIS

Torsdagar kl. 10-14 i församlingsgårdens källare, ingång från Kungsgatan. Välkommen att köpa kläder för vuxna, prata och fika.

Under öppettiden tar vi också emot hela, rena vuxenkläder i säsong.

NYHETSREBREV

Vill du prenumerera på nyhetsbrevet från Vaxholms församling? Skriv till: vaxholm.forsamling@svenskakyrkan.se eller fyll i formuläret på hemsidan.

Trivselträffar i gamla brandstationen

Vi träffas i gamla brandstationen varannan torsdag jämna veckor kl. 13-14.30. Vi samtalar kring ett ämne och alla får prata till punkt. Ingen anmälan behövs.

Du är alltid välkommen att ringa

om du känner dig ensam eller är orolig. Men även om du bara känner för att prata. Telefonnummer till församlingens expedition är 08-541 300 03, du kan ringa på vardagar mellan kl. 10-12 samt måndagar och tisdagar kl. 13-14. Säg att du vill bli kopplad till präst eller diakon. Samtal med präst och diakon är kostnadsfria.

JOURHAVANDE PRÄST

Om du vill prata med en präst andra tider på dygnet (kl. 22-06) kan du ringa Jourhavande präst telefonnummer: 112. Chatten är öppen alla kvällar kl. 20-24. Digitalt brev är öppet dygnet runt.

FOTO: NADDE MINNER / KON

				© ORDSMEDJAN		FÅTT KLART FÖR SIG PEGPLATS	
				FLASK-PLAST			
				MC			
				VAR VISA MÅN GENOMSKINLIG			
JOHANNES UPPENBARELSE	SPRED GUDS ORD	HYSER KANADAS HUVUDSTAD	HANDLING EN-GÄGERAT GOJAN			VARA REST	
HAR EN HÖG KOLHALT							
		DOSA SÖNDAGS-VAXT			BLIR HÄR VID BE-KYMMER		
TRAFIK-SIGNAL SÄTT ATT DRICKA						KAN PSALM FÅ NYTT	
			SVÄNGA BRUTEN				
LÄGGA STEN VID STEN				RÄCKER			
NÅGOT ATT GÖRA BIBLISKA MYGG							
ÄR INDIREKT PÅ							

Lämna eller skicka lösningen senast 29 maj till Vaxholms församling, Box 38, 185 21 Vaxholm, Hamngatan 25.

Märk kuvertet *Korsord*.

Vinnaren får ett pris från skåpet med Fairetradevaror eller från bokbordet och kontaktas per post eller telefon.

NAMN:

ADRESS:

TFN:

Korsordslösningen till föregående kryss hittar du på hemsidan.

Handarbetscafé med plats för fler

Hej Ann-Sofie Jansson och Eva Hammar! Berätta om Handarbetscaféet i gamla brandstationen:

– Eva och jag startade upp Handarbetscaféet för att vi tycker om att sticka och virka plus att vi känner oss hemma i kyrkan.

– Vi är mellan fem och åtta tjejer som ses på tisdagar klockan 18.30–20.15 (ca). Vi handarbetar, fikar och pratar om ditt och datt. Garn med tillbehör finns om man vill ska-

pa något, som vi sedan säljer under kyrkkaffet på första advent.

– Förra året samlades 2 230 kr in som gick till Act Svenska kyrkan. Man kan även ha eget material med sig och göra något för egen del.

– Vi hjälper varandra om vi stöter på problem i mönstren och många är verkligen mycket skickliga i stickning och virkning. Det finns plats för fler och vi har väldigt trevligt tillsammans.

